ENGERDAL KOMMUNE

Møteinnkalling

Utvalg:	Utvalget for SMIL og NMSK
Møtested:	Enger - kommunestyresalen
Dato:	03.11.2009
Tidspunkt:	12:00

Forfall meldes snarest på tlf. 62 45 80 00 til sekretariatet, som sørger for innkalling av vararepresentanter. Ved inhabilitet i enkeltsaker, må det meldes fra om dette til sekretariatet.
Vararepresentanter møter kun etter nærmere innkalling.

Saksnr	Innhold
PS 09/11	Referatsaker
PS 09/12	Tiltaksstrategier for tilskudd til SMIL og NMSK - 2010 - 2013

Engerdal kommune, 27.10.2009

Reidar Åsgård
Ordfører

PS 09/11 Referatsaker

RS 09/6 Protokoll 28.10.2009

Engerdal kommune

Saksmappe: 2009/1414-8062/2009
Saksbehandler: Ole Arne Hagen
Arkivkode: V18

Saksframlegg

Tiltaksstrategier for tilskudd til SMIL og NMSK - 2010 - 2013

Saksgang:

Utvalssaksnr	Utvalg	Møtedato
09/12	Utvalget for SMIL og NMSK	03.11.2009

Saksdokumenter vedlagt:
- Nye tiltaksstrategier – innhold. Notat fra FmHe
- Forslag; Tiltaksstrategier for SMIL/NMSK-tilskudd, perioden 2010-2013.
- Tiltaksstrategier for SMIL/NMSK-tilskudd, perioden 2005-2008

Øvrige saksdokumenter:
- Forskrift om Nærings- og miljøtiltak i landbruket
- Forskrift om Nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Rådmannens forslag til vedtak:
Tiltaksstrategier for SMIL/NMSK tilskudd perioden2010-2013 vedtas som fremlagt.

Bakgrunn:
Foregående periode for tiltaksstrategiene gikk opprinnelig ut 2008, men ble forlenget til å vare ut 2009. Forlengelsen av disse ble godkjent av FmHe. Og kravet til nye tiltaksstrategier kommer som bakgrunn for tildelingen av SMIL/NMSK midler fra Fylkesmannen i Hedmark.
Nytt for kommende tiltaksperiode er at fordelingskriteriene er noe forandret fra FmHe:

I stedet for 50/50 objektive/subjektive kriterier vil midlene nå bli fordelt ut til kommunene etter **60 % objektive kriterier og 40 % subjektive kriterier.**
Nasjonalt er det nå også bestemt at tildelingene kommer i to separate potter, dvs en for SMIL og en for NMSK, det vil ikke lengre være anledning til å flytte midler internt mellom disse to ordningene.

Nedenfor refereres tildelingsmodellen. Denne er fastsatt av FmHe:

Ny fordelingsmodell SMIL og NMSK 2010-2013:

<u>60 % fordeles etter objektive kriterier:</u>

NMSK
- Skogareal 20 %
- Antall skogeiendommer 20 %

- Avvirkning 60 %

SMIL

- Jordbruksareal i drift 30 %
- Antall driftsenheter 40 %
- Dyr på beite 30 %

<u>40 % fordeles etter subjektive kriterier:</u>

- Gode prosjekter i henhold til forskriftene
- Prosjekter som skaper aktivitet/engasjement (fellesprosjekter)
- Forankring i næringa
- Forankring i kommunalt/regionalt planverk
- Brukermedvirkning/tverrfaglighet/interkommunalt samarbeid
- Prioriteringer

Vurdering:
Det som vil kunne være en utfordring er at vi blir tilgodesett med mindre midler på bakgrunn av at objektive kriterier er økt til 60 % mot 50 % tidligere, og dette kan slå negativt ut for kommuner med lave innbyggertall, lav avvirkning og få private skogeiere. Det har uansett vært en nedgang i disse overføringene senere år, i tillegg har tildelingen av midler til veg, og drifter i vanskelig terreng blitt overført til Fylkesmannen, men på bakgrunn av dette kan vi ikke forvente en økning i tildelingen framover.
Det som er viktig for perioden er at midlene settes inn der en får størst effekt av dem, og at dette er med på å påvirke verdiskapningen i kommunen både på kort og lang sikt.
I sammenheng med de nye retningslinjene for tildeling av SMIL/NMSK midler er det også naturlig at man på sikt koordinerer arbeidet mot den lokale strategiske næringsplanen som er under utarbeidelse. Det kan i denne gis en del føringer for lokale primærnæring som vil være kunne være av betydning for satsningsområder fremover.

Konklusjon:
Tiltaksstrategier i felleskap med gjeldende forskrifter for SMIL og NMSK er viktige styringsdokumenter for tildeling av midler i fra disse ordningene. Rådmannens forslag til tiltaksstrategier vedtas som fremlagt.

Forslag til tiltaksstrategier for perioden 2005 - 2008 for tilskudd til SMIL og NMSK

1. Utfordringer for arbeidet med jordbruk og miljøutfordringer (SMIL)

a) Ta vare på og øke informasjon/tilgjengelighet til spesielle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø
b) Attgroing av beitemark fordi færre husdyr er på utmarksbeite
c) Attgroing av dyrket mark som går ut av drift
d) Opprettholde aktiv setring
e) Opprydding rundt gardstun (stikkord: jernskrap, plast, piggtråd, fôrrester, avfallshauger osv)
f) Redusere punktutslipp fra silo- og gjødselanlegg

1.1 Målsetting og prioriteringer innen forurensingstiltak:

Jordbruket i Engerdal skal være miljøvennlig. Forurensningen skal minimaliseres, og alt avfall skal samles inn og om mulig gjenvinnes.
a) Grendevis gjennomgang for å redusere punktutslipp fra silo- og gjødselanlegg
b) Miljøaksjon i samarbeid med FIAS. Innsamling av jernskrap og gjerderester.
c) Styrke oppslutningen om eksisterende mottak for plast, spillolje og spesialavfall
d) Etablere felles/grendevis kompostanlegg (fôrrester og annet biologisk materiale)

1.2 Målsetting og prioriteringer innen kulturlandskapstiltak:

Landbruket i Engerdal skal være det peneste i Norge! Det er viktig å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer som er spesielt for Engerdal, så som seterkulturen og kulturen forbundet med ferdsel og næringsaktivitet ved Femund. Samtidig må vi også ta vare på det ”nyere” kulturlandskapet i form av moderne gardsbruk og dyrket mark.
a) Restaurering av gamle setervoller, seterbuer, slåttemarker, utløer og buer
b) Grendevis oppussing og opprydding på gardstun
c) Oppsetting av skigarder
d) Restaurering (og evt. flytting) av gamle bygninger for bruk i tilleggsnæring
e) Bygging av moderne fjøs i tradisjonell stil

1.3 Målsetting og prioriteringer for planlegging og tilretteleggingsprosjekter:

Flest mulig elementer i kulturlandskapet skal bevares og flest mulig skal få glede av de tiltaka som er gjennomført. Samtidig bør en legge til rette for tiltak som fremmer samarbeid og næringsutvikling.
a) Tilrettelegge (stier/benker/oppslag) for å lette allmennhetens tilgang
b) Utarbeide kart/brosjyre om gjennomførte tiltak
c) Natur- og kultursti i Sømådalen
d) Restaurering av seterhus for utleie i forbindelse med turiststier mellom Lillebo/Drevsjø og Lillerøåsen

1.4 Målsetting og prioriteringer for organisert beitebruk:

Sjøl om rovdyra skaper problemer er målsettingen fortsatt å legge til rette for aktiv bruk av utmarksbeite. Behovet for investeringer er i stor grad knyttet til at en tar i bruk nye beiteområder.
a) Nye sanketrøer (bl.a på Gnollsetra og Kvitvola)
b) Nye sperregjerder (bl.a ved Sålekinna)
c) Gjeterbuer evt. lavvo

2. Utfordringer for nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK).
a)Aktivitets nivå i skogbruksnæringa i Engerdal har vært nedadgående i en lengre periode.
b)Eiendomsstrukturen på privat og kommune delen i Engerdal er svært brokete hvor de største skogeierne kan ha titalls teiger spredt utover hele den søndre delen av kommunen.
c)På veivedlikeholdsarbeidet i Engerdal og Trysil gjenstår en del arbeid.
d)Skogkulturarbeid forsømt på en del områder.
e)Kompetanseheving blant en del mindre aktive skogeiere på nærings og miljøsida.
f)Mange dårlige skogshusvær og koier.
g) Anlegging av traktor og skogsbilveier samt oppgradering av eksisterende veier.
h)Mange uregistrerte kulturminner i kommunen.
i)Flerbruk av skogen til utmarksnæring.
j)Større samarbeid blant skogeierne under drifter.
k)Gamle skogbruksplaner.

2.1 Målsetting og prioritering innen næringstiltak
Aktivitetsnivået i skogbruksnæringa i Engerdal skal økes. Næringsfremmende prosjekter med grunneierinteresse som kan øke aktiviteten i skogbruksnæringa er ønskelig.

a) Eiendomsstrukturprosjekt hvor Rolf Kvile fra Trysil Kommune kartlegger interessen for å foreta en makeskifte prosess hvor jordskifteverket kobles inn er ønsket av mange av de spesielt større grunneierne. Konkret prosjektbeskrivelse.
b) Samarbeidsprosjekt med Trysil på veivedlikehold er i gang og ønskes videreført. Konkret prosjektbeskrivelse.
c) Opprustning av skogshusvær og koier til bruk i næring.
d) Nye skogbruksplaner vil øke aktivitetsnivået.
e) Øke kompetansen blant skogeiere gjennom kurs og fagdager vil fremme næringa.
f) Anlegging av traktor og skogsbilveier og oppgradering av eksisterende veier.

2.2 Målsetting og prioritering innen miljøtiltak
Miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet er viktig.

a) Fellestiltak for skogkulturarbeid og markberedning fremmes.
b) Registrering og bevaring av kulturminner som fangstanlegg og blestringsanlegg som det er mye av i Engerdal blir forsøkt registrert og bevart.
c) Oppsetting av ljørkoier – gapahuker til bruk i utmarksnæring og friluftsliv hvor skogen brukes allsidig i nærings og miljø sammenheng.
d) Kompetanseheving om miljø og kulturminner av skogeiere gjennom fagdager.
e) Sikre tilgang på stedegent plantemateriale (frø).

Tiltaksstrategier for SMIL/NMSK-tilskudd perioden 2010-2013

1. SMIL(spesielle miljøtiltak i jordbruket).
Lokale hovedutfordringer for arbeidet med jordbruk og miljøutfordringer (SMIL) :
- øke informasjonen/tilgjengeligheten og ta vare på spesielle kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljø
- gjengroing av beitemark p.g.a. færre husdyr på utmarksbeite
- gjengroing av dyrka mark som ikke driftes
- opprettholdelse av aktiv setring
- opprydding (jernskrap, plast, piggtråd, fôr-rester, avfallshauger m.m)
- redusere punktutslipp fra silo- og gjødselanlegg

1.1 Målsetting og prioriteringer innen forurensingstiltak:
Jordbruket i Engerdal skal være miljøvennlig. Tiltakenes innvirkning på kulturlandskapet, biologisk mangfold og opplevelses kvalitet skal vektlegges Forurensningen skal minimaliseres, og alt avfall skal samles inn og om mulig gjenvinnes.
a) Det skal jobbes aktivt for å redusere punktutslipp fra silo- og gjødselanlegg.
b) Gjennomføre tiltak som bidrar til å hindre erosjon og arealavrenning.
c) Styrke oppslutningen om eksisterende avfallshåndtering (FIAS).
d) Forurensningshindrende tiltak har prioritet.

1.2 Målsetting og prioriteringer innen kulturlandskapstiltak:
Engerdal skal ha et aktivt landbruk, der landbruksarealer driftes aktivt og i varetas. Det er viktig å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer som er spesielt for Engerdal, så som seterkulturen og kulturen forbundet med ferdsel og næringsaktivitet ved Femund. Samtidig må vi også ta vare på og utvikle det ”nyere” kulturlandskapet i form av moderne gardsbruk og dyrket mark.

a) Tiltak som tar sikte på å hindre gjengroing
b) Gjeting/tilsyn av bufe på beite, seterdrift og generell motivasjon for økt beitebruk
c) Restaurering (og evt. flytting) av gamle bygninger for bruk i næringsøymed.
d) Bygging av moderne fjøs i tradisjonell stil
e) Oppsetting av skigarder
f) Restaurering av gamle setervoller, seterbuer, slåttemarker, utløer og buer

Det gis ikke tilskudd til restaurering av våningshus/hus som benyttes som bolig.

1.3 Målsetting og prioriteringer for planlegging og tilretteleggingsprosjekter:
Flest mulig elementer i kulturlandskapet skal bevares og flest mulig skal få glede av de tiltaka som er gjennomført. Det bør prioriteres å støtte prosjekter som leder til konkrete planer og tiltak om kulturlandskap og forurensning. Samtidig bør en legge til rette for tiltak som fremmer samarbeid og næringsutvikling.
a) Støtte til prosjekt som leder til konkrete tiltak innen kultur, forurensning og næringsutvikling
b) Tilrettelegge (stier/benker/oppslag) for å lette allmennhetens tilgang

1.4 Målsetting og prioriteringer for organisert beitebruk:
Sjøl om rovdyra skaper problemer er målsettingen fortsatt å legge til rette for aktiv bruk av utmarksbeite. Behovet for investeringer er i stor grad knyttet til at en tar i bruk nye beiteområder.

a) Nye sanketrøer
b) Nye sperregjerder
c) Gjeterbuer

2. NMSK (Nærings- og miljøtiltak i skogbruket).

Skogbruket har stor økonomisk betydning for lokalsamfunnet. Foryngelsesmessig ligger Engerdal i et område med til dels vanskelige forhold for å etablere foryngelse uten tilrettelegging. Skogsbilvegene i området er av grunnleggende betydning for å kunne drive et rasjonelt skogbruk både med tanke på økonomi og miljø. Vegnettet i skogbruket er å betegne som livsåren i skogen. Oppdaterte skogbruksplaner er grunnleggende for å opprettholde aktiviteten og sikre langsiktig og miljømessig forsvarlig ressursforvaltning.
Lokale hovedutfordringer for arbeidet med nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) :

- Lavkonjunkturen som følge av finanskrisa siste året har gjort det vanskelig å oppnå målsetningene i prosjekt "økt aktivitet for skogbruket"
- Skogsbilvegene har en grunnleggende betydning for skogbruket og det gjenstår en del arbeid for å få en veivedlikeholdsforening opp og fungere.
- Kompetanseheving blant en del mindre aktive skogeiere på nærings og miljøsida.
- Mange dårlige skogshusvær og koier.
- Mange uregistrerte kulturminner i kommunen.
- Flerbruk av skogen til utmarksnæring.
- Større samarbeid blant skogeierne under drifter.

2.1 Målsetting og prioritering innen næringstiltak

Det er viktig å ei så langsiktig næring som skogbruk at man har stabile og forutsigbare rammebetingelser. Gjennom dette skal aktivitetsnivået i skogbruksnæringa i Engerdal økes. Gjennom målretta arbeid og informasjon skal avvirkning økes der det er potensial, både gjennom tynning, bratt terreng eller terreng med vanskelige driftsforhold. Næringa skal bistås og legges til rette for både nybygging, ombygging og vedlikehold av veger i henhold til normalene for landbruksveger. Næringsfremmende prosjekter med grunneierinteresse som kan øke aktiviteten i skogbruksnæringa er ønskelig, og da gjennom at samarbeidsprosjekt med Trysil Kommune om økt aktivitet søkes videreført ut tiltaksperioden.

a) Prosjekt "Økt aktivitet i skogbruket 2008-2010", samarbeidsprosjekt mellom Trysil og Engerdal. (Konkret prosjektbeskrivelse foreligger)
b) Økt avvirkning, også i marginale områder og bratt terreng.
c) Øke kompetansen blant skogeiere gjennom kurs og fagdager vil fremme næringa
d) Øke vedlikeholdet på skogsbilvegnettet i Engerdal
e) Opprustning av skogshusvær og koier til bruk i næring.
f) Sluttføre arbeidet med nye skogbruksplaner, evaluering i 2011.
g) Jobbe for økt uttak av virke til bioenergi.
h) Jobbe for å sikre og bedre rammebetingelsene for skogbruket.

2.2 Målsetting og prioritering innen miljøtiltak

Miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet er viktig.

a) Fellestiltak for skogkulturarbeid og markberedning fremmes.
b) Kompensasjon for skogeiere som får ekstra stor belastning med båndlagte miljøfigurer i forbindelse med skogbruksplanarbeidet innføres.
c) Registrering og bevaring av kulturminner som fangstanlegg og blestringsanlegg som det er mye av i Engerdal blir forsøkt registrert og bevart.
d) Kompetanseheving om miljø og kulturminner av skogeiere gjennom fagdager

e) Oppsetting av gapahuker, gangbruer m.m. til bruk i utmarksnæring og friluftsliv hvor skogen brukes allsidig i nærings og miljø sammenheng.
f) Sikre tilgang på stedegent foredlet plantemateriale.

Det tillegges også at det gjennom strategisk næringsplan som er under utarbeidelse vil pekes på områder som er naturlige satsningsområder

3. Overordna retningslinjer for årlig søknadsbehandling
Søknadsfrist er 1. mai hvert år.
Det er eget søknadsskjema for SMIL-midler, utarbeidet av Statens Landbruksforvaltning.
Det er eget søknadsskjema for NMSK-midler, utarbeidet av Statens Landbruksforvaltning.
Der er eget søknadsskjema for uttak av skogsfils til bioenergi, utarbeidet av Statens Landbruksforvaltning.

Ellers henvises det til Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket som retningslinjer for søknadsbehandlingen.

Nye tiltaksstrategier – innhold

Rullering av tiltaksstrategien skal skje i samarbeid med næringsorganisasjonene, og med involvering av politisk nivå i kommunen. Nye tiltaksstrategier skal:

- si noe om lokale hovedutfordringer og fordeling av tilskuddsmidler til forskjellige formål/tema i et lengre perspektiv

- gi tydelige signaler om hvilke mål og prioriteringer kommunen har for bruken av virkemidlene (også for å gjøre det tydelig for aktuelle søkere hva kommunen ønsker å prioritere).

- beskrive prosess/forankring i næringa, politisk forankring, evt. interkommunalt samarbeid m.v.

- beskrive koblingen/sammenhengen med kommunenes samlede miljøinnsats på landbruksområdet (eks. ses i sammenheng med andre planer slik som kommuneplan, aktuelle kommunedelplaner, evt. landbruksplan, klima- og energiplan, kartlegging av biologisk mangfold m.v.)

- beskrive forholdet til (nasjonale og) regionale mål jfr. ”Regionalt miljøprogram for jordbruket i Hedmark” og ”Strategi for trebruk i Hedmark og Oppland” (se punkter nedenfor)

I tillegg til dette skiller SMIL-forskriften mellom ”flerårige tiltaksstrategier” og ”overordna retningslinjer”. Med dette menes retningslinjer for årlig søknadsbehandling. Retningslinjene skal ihht. rundskriv 07/2005 fra SLF fastsettes i dialog med Fylkesmannen og næringsorganisasjonene lokalt. En fornuftig måte å gjøre dette på mener vi er at kommunene utarbeider retningslinjene sammen med tiltaksstrategiene, men at punktene som er satt opp nedenfor synliggjøres som egne retningslinjer for årlig saksbehandling bakerst i tiltaksstrategien, og sendes inn sammen med denne. Retningslinjene for årlig søknadsbehandling bør si noe om:

- søknadsfrist
- krav til søknad/vedlegg
- evt. kriterier for vurdering av søknader
- satser for tilskudd – prosent tilskudd for forskjellige tiltaksgrupper
- praksis i forhold til arbeidsfrister/evt. forlengede arbeidsfrister
- krav til regnskap/rapport før sluttutbetaling
- evt. vilkår som bør settes for ulike tilskudd (eks. krav til X ant. år vedlikehold, istandsetting etter antikvariske prinsipper m.v.)

Regionalt miljøprogram gir noen overordna føringer for SMIL. Disse finnes i Regionalt miljøprogram for jordbruket i Hedmark (rapport nr 04/08), og er satt opp punktvis nedenfor:

- Det er gjennom RMP foretatt utvelgelser, registreringer og prioriteringer av områder som er spesielt viktige (eks. kartlegging og klassifisering av spesielt verdifulle kulturlandskapsområder). Dette er viktige grunnlag for kommunene i prioritering av SMIL-søknader.

- Tilskudd til vedlikehold av turstier og tilskudd for vedlikehold av dammer/fangdammer har vært vurdert for RMP-tilskudd (årlig tilskudd), men ble ikke prioritert i inneværende periode. I slike tilfeller er det viktig at kommunene bruker SMIL for komplettere tiltakene i Regionalt miljøprogram. Det er viktig at kommunene følger opp denne type tiltak, både i forhold til anleggelse av tiltak og videre vedlikehold.

- Det innføres i RMP en ny ordning for tilskudd til vegetasjonsskjøtsel i tilknytning til enkelte automatisk freda kulturminner. Det er imidlertid ingen egen ordning for restaurering/ivaretakelse av det fysiske kulturminnet i RMP. En relativt stor andel SMIL-midler har gått til denne type tiltak i Hedmark, og det er viktig at kommunene følger opp og fortsetter det gode arbeidet som er gjort til nå.

Strategi for skog- og tresektoren i Hedmark og Oppland 2008-2011 gir regionale føringer og prioriteringer for nærings- og miljøtiltak i skogbruket.
Hele strategplanen kan lastes ned her: www.skogogtrestrategi.no

Noen prioriterte områder:

- Skogproduksjon
  - Stimulere til økt avvirkning og økt stående volum i et langsiktig perspektiv.
  - Stimulere til økt skogkulturaktivitet.
  - Stimulere til aktiv forvaltning på ”nye” skogarealer (gjengroingsmark) og marginale områder (fjellskog etc).

- Skogeieren
  - Sikre nåværende og framtidige skogeierne god og kompetent veiledning.
  - Arbeide for at flere skogeiere utnytter eiendommen sin.

- Transport
  - Satse på opprusting og vedlikehold av skogsvegnettet.

- Miljø og klima
  - Stimulere til økt CO_2-binding i skog gjennom økt skogproduksjon.
  - Følge opp arbeidet med miljøregistreringer i skog (MiS) (Bl.a. forvalte tilskudd til miljøtiltak i skog).

- Bioenergi
  - Stimulere til uttak av virke for bioenergiformål (kan gjøres bl.a. ved aktiv forvaltning av ny tilskuddsordning for skogsflis).